

X 140753

SEGÉDKÖNYVEK A NYELVÉSZET TANULMÁNYOZÁSÁHOZ 112.

AZ ALKALMAZOTT NYELVÉSZET INTEGRITÁSÁNAK KÉRDÉSEI

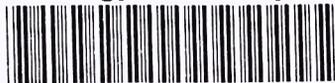
Az Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékek Első Országos Találkozója című tudományos hallgatói-oktatói konferencia előadásainak tanulmánykötete

Szerkesztette

GECSŐ TAMÁS – KISS ZOLTÁN

TINTA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2011

SZTE Egyetemi Könyvtár

J000922129

SEGÉDKÖNYVEK
A NYELVÉSZET TANULMÁNYOZÁSÁHOZ 112.

Sorozatszerkesztő:

KISS GÁBOR

Készült az ELTE BTK Alkalmazott Nyelvészet Szakos Hallgatói Érdekképviselő
kutatói programjában

A kötet megjelenését az ELTE BTK Hallgatói Önkormányzatának és az
Egyetemi Hallgatói Önkormányzatnak a pénzügyi támogatása tette lehetővé

Szerkesztette:

GECSŐ TAMÁS, KISS ZOLTÁN

Lektorálta:

GECSŐ TAMÁS

Munkatársak:

BIRÓ ÁGNES, FEKETE DÁNIEL, JUHÁSZ ADRIENN

X 140753

ISSN 1419-6603

ISBN 978-963-9902-52-2

© TINTA Könyvkiadó, 2011

© A szerzők

A kiadásért felelős a TINTA Könyvkiadó igazgatója

Borítóterv: Kiss Adél

Műszaki szerkesztő: Kiss Adél, Kiss Zoltán

TARTALOM

CONTENTS	7
ELŐSZÓ	9
FOREWORD	11
BACSKÓ VERONIKA	
Az idegen szavak vizsgálata a mai magyar sajtó nyelvhasználatának tükrében	13
BORBÁS GABRIELLA DÓRA	
A csend kommunikációs szerepe	25
BÖRÖCZ TÍMEA	
Színasszociációs vizsgálatok	37
EITLER TAMÁS	
Estuary English mint praxis és mint identitásjelölés	51
FEYÉR BÁLINT	
Új angolok a nyelvtanításban?	65
FOLMEG MÁRTA	
Nők a birodalomban	75
GANGL ANDREA	
A Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéke	87
GECSŐ TAMÁS	
Reklámszociológia és jelentéstan	94
JÓNÁS FRIGYES	
Az alkalmazott nyelvészet szakterületi integritásának kérdései	105
JUHÁSZ VALÉRIA	
Az azonnali üzenetküldő (IM) rendszerekről és az üzenetküldések néhány diskurzussajátosságáról	113
KELEMEN KINGA	
SMS-ezési szokások a szombathelyi és a veszprémi diákok körében	128
KEREKESNÉ DÓCS NIKOLETTA	
Univerzális és egyedi nyelvi jellemzők az afázisok beszédében	141

KISS ZOLTÁN	
Kihívások – sikerek – problémák. Az interkulturális nevelés megvalósulása egy VIII. kerületi óvodában?	153
LADÁNYI MÁRIA	
„Azt írja az újság...” – Hírek és hírforrások diskurzuselemzési szempontból	164
MENYHÁRT ADRIENN	
Az alapképzésben tanuló angol szakos hallgatók képzésről alkotott véleménye és munkaerő-piaci igényei	173
MÉRI EDIT	
Szerzőség kérdésének vizsgálata forma- és tartalomelemzéssel	188
MERICS BARBARA	
Jelnyelv az angoltanításban	198
PAPP KATALIN	
Nemzetiségi nemzetiségiek? – Egy gimnázium német nemzetiségi tagozatos tanulóinak nemzetiségtudatáról	206
PETYKÓ MÁRTON	
A korpuszelemzés alkalmazása a szócikkírásban	217
T. BALLA ÁGNES	
A magyar anyanyelv és az angol mint első idegen nyelv hatása németet második idegen nyelvként tanuló diákok nyelvtanulási folyamataira	229
TEMPFLI KÁTYA	
A háromnyelvű tolmácsolás pszicholingvisztikája. Tolmácsolás angolról magyar jelnyelvre. Problémafelvetések egy kutatási tervhez	239
TÓTH ORSOLYA	
A pénznek nincs szaga, avagy <i>il denaro non puzza</i>	248
TŐKE-FARKAS VANDA	
Autizmus spektrumzavarban szenvedő, nem beszélő gyermekek nyelvi fejlesztésének lehetőségei. Esettanulmány	254

CONTENTS

FOREWORD IN HUNGARIAN	9
FOREWORD IN ENGLISH	11
VERONIKA BACSKÓ	
The examination of the use of foreign words in today's Hungarian media.....	13
GABRIELLA DÓRA BORBÁS	
Silence as a vehicle of communication.....	25
TÍMEA BÖRÖCZ	
Associative examinations on colorsight	37
TAMÁS EITLER	
Estuary English as praxis and as identity construction	51
BÁLINT FEYÉR	
New Englishes in ELT?	65
MÁRTA FOLMEG	
Women in the empire	75
ANDREA GANGL	
University of West Hungary, Savaria Faculty, Department of Applied Linguistics	87
TAMÁS GECSŐ	
The sociology of advertising and semantics	94
FRIGYES JÓNÁS	
Questions of special field integrity of applied linguistics	105
VALÉRIA JUHÁSZ	
About the Instant Messaging systems and discourse peculiarities of messaging habits	113
KINGA KELEMEN	
SMS-writing habits among the students of Szombathely and Veszprém	128
NIKOLETTA KERESKESNÉ DÓCS	
Individual differences of universal lingual characteristics in the speech of aphasic people	141

ZOLTÁN KISS	
Challenges – success – problems. The realization of intercultural upbringing in an 8th district kindergarten?	153
MÁRIA LADÁNYI	
News and newspapers from a perspective of discourse analysis	164
ADRIENN MENYHÁRT	
The wants of English major students in the recently introduced BA program at Eötvös Loránd University.....	173
EDIT MÉRI	
Examination of the question of authorship with form and content analysis	188
BARBARA MERICS	
Sign language in English teaching	198
KATALIN PAPP	
Ethnic German section students? About the ethnic identity of the students of a German section of a secondary school	206
MÁRTON PETYKÓ	
Use of corpus analysis in lexicography	217
ÁGNES T. BALLA	
The effects of L1 Hungarian and L2 English on the language learning processes of learners studying L3 German	229
KÁTYA TEMPFLI	
Psycholinguistics of three way translation. Rendition from English to Hungarian Sign language. Problem raising to a research project	239
ORSOLYA TÓTH	
Money has no scent, or <i>Il denaro non puzza</i>	248
VANDA TŐKE-FARKAS	
Building communicative competence of children with autism spectrum disorders. A case study	254

Az azonnali üzenetküldő (IM) rendszerekről és az üzenetküldések néhány diskurzussajátosságáról

A tanulmány az azonnali üzenetküldő rendszerek (Skype, MSN, ICQ) felhasználási módjaival és diskurzusjellemzőivel foglalkozik. Az IM-et (instant messaging = azonnali üzenetküldés) a korábban megjelent szakirodalmakban nyelvi sajátosságait tekintve összevonták a chat nyelvi jellemzőivel. Én 45 IM-beszélgetés alapján megpróbálok rámutatni arra, hogy a számítógépes kommunikáció sajátosságainak mely összetevői hogyan jelennek meg egyedien ebben a kommunikációs térben. Arra keresem a választ, hogy a kommunikáció céljához adekvátan választott csatorna, az IM hogyan befolyásolja a nyelvi szerkesztést, a beszélgetők szövegproduktumait: kapcsolatfelvételi, búcsúzási és beszéljog-megtartási stratégiákat mutatok be.

1. Bevezetés

A számítógépes kommunikációs kutatások jó része a médiagazdagság vagy információs gazdagság, illetve a szociális jelenlét elméleteire épül(t). Ezek alapján a szöveg alapú online kommunikációt nem tartják/tartották hatékonynak a személyközi kapcsolatok ápolása szempontjából, mivel nagy az esélye a félreértéseknek, a téves benyomáskeltésnek a közvetlen kommunikációban meglévő vizuális és nonverbális jelek hiánya miatt (Walther 1992). Az interneten létrejövő barátságok (cset) és az offline meglévő barátságok ápolása (az azonnali üzenetküldő rendszerek) szinkron kommunikációs lehetőségeikkel, újabb nyelvi jellemzőikkel, valamint más csatornák (video-, audio-, egyéb vizuális megjelenés) bevonásával rácafolnak erre. A technológia folyamatos újításai egyre inkább összemoszák a kontextusok, műfajok közötti határokat, amelyek nemcsak a médiumon belül jelennek már meg, hanem kihatnak az offline kommunikációra is. Az internet kommunikációs formáit, műfajait, illetve kontextusait ebből adódóan csak kontinuumként értelmezhetjük (Juhász 2010). A számítógép által közvetített kommunikációt (CMC) három fő dimenzió mentén szokták osztályozni, de megjegyzem, hogy ezt csak azzal a kitételrel tehetjük meg, hogy ezek a CMC-műfajok prototipikus jellemzőit veszik figyelembe, és/de elismerik a kontextusok dinamikus párbeszédét, egymásra hatását, azaz a műfajjellemzők finom egymásba olvadását, egymásra hangolódását és átmeneti előfordulásait. A három fő jellemző: a **szinkronitás foka** (mennyire egyidejű a kommunikáció az interneten), a **kommunikáció szimmetrikussága**, interaktivitása, valamint a kommunikáció és a kommunikátum **nyilvánossági foka**, hozzáférhetősége (publikus vagy privát) (vö. Juhász 2010). Mindezek mellett a nyelvészeti, diskurzus- és kommunikációs kutató-

sok figyelembe veszik a részt vevő kommunikátorok számát (ebből következően a diskurzus dialogikus vagy polilogikus jellegét) is.

Ebben a munkámban elsősorban az azonnali üzenetküldő rendszerekkel, illetve a bennük folyó kommunikáció diskurzussajátosságaival foglalkozom. Bemutatom röviden az IM sajátosságait, szólok néhány vele kapcsolatos kutatásról, majd rátérek arra, hogy kutatásomban milyen sajátos jellemzőit találtam meg az IM-ben folyó diskurzusszerveződéseknek. 45 IM-beszélgetésben vizsgáltam a beszélgetésszervezési (Huszár 1994) stratégiákat: kapcsolatfelvétel, búcsúzás és beszédjog-megtartás.

2. Az IM

Az azonnali üzenetküldő rendszer (instant message = IM) a számítógép általi kommunikáció olyan módjára ad lehetőséget, ahol ismerősök vagy kváziismerősök kommunikálhatnak egymással gyorsan (esetleg több [vagy többféle] IM-vonalon is párhuzamosan, különböző emberekkel). A Magyarországon is ismert és a leginkább használt rendszerek a Skype, az MSN Messenger, a Yahoo Messenger, az ICQ és a Google Talk. A rendszerek legfőbb jellemzői, hogy mediálisan lehetnek szóbeliek (videóhívás) és írásbeliek (bejegyzett és elküldött üzenetek) is; többnyire két fél közötti interakcióra használják őket, de lehet velük konferencia-, azaz csoportos beszélgetéseket is folytatni; a rendszeren keresztül fájlok is cserélhetők egymással, valamint lényeges tulajdonságuk, hogy az elküldött üzenetek archiválódnak. Az elküldött üzenetek elküldési ideje az üzenetek mellett percre, olykor másodpercre pontosan is jelölt, ami a kommunikáció időbeli faktoraival kapcsolatosan számos kérdésre adhat választ: például, hogy milyen gyorsan folyik a társalgás, mennyi ideig tart a konverzáció, mikor történik a beszélgetés stb. A felhasználók saját partnerlistákat alakítanak ki, azaz ismerőseik kérhetik, illetve ők is kérhetik ismerőseiket, hogy kerüljenek fel erre a listára. Ez hasonló egy telefonkönyvhöz vagy a mobiltelefon memóriájában tárolt kapcsolati listához, de nem annyira kiterjedt. Kutatás tárgya lehet a hálózati kommunikáció szempontjából, hogy a felhasználók átlagosan hány partnert vesznek fel erre a listára, illetve hogy ebből a listából hányal IM-eznek rendszeresen. Megfigyelésem és beszélgetéseim alapján a listán szereplő partnereknek csak töredékével tartják a kapcsolatot ténylegesen is. A partnerlistán látszik, hogy ki van éppen bekapcsolva, ki az, aki valószínűsíthetően könnyen elérhető egy kis csevejre. (A rendszerben grafikus emotikonokat vagy a partner figyelmének felhívására megbökösszerű rezgő figyelmeztetéseket lehet küldeni – én ezekre azonban most nem térek ki, csak annyi megjegyzést teszek, hogy ezek a lehetőségek a kapcsolati [fatikus] kommunikációhoz [integetés, simogatás, hogy vagy? jól vagyok...] típusú funkcióhoz nyújtanak segítséget.) A rendszer nagy előnye, hogy váltani lehet benne a médiumok között írásról beszélgetésre és vissza. Bár ez utóbbival kapcsolatban fel lehet tenni a kérdést, hogy miért váltanánk egy gyorsabb kommunikációról lassabbra? Például azért, mert ha valaki hallótávolságon belül van, az ne hallja, mit beszélünk a másikkal, illetve ne

zavarjuk őt beszédünkkel. Nyilvános környezetben így teremtik meg az intim szférát. A korábbi angolszász tanulmányok többsége azt tárgyalta, hogy ki, milyen gyakran, milyen célból használja ezt a médiumot (Lenhart et al. 2001, Grinter-Palen 2002, Isaacs et al. 2002, Schiano et al. 2002, Shiu-Lenhardt 2004), és viszonylag kevés foglalkozott az IM nyelvi és diskurzusjellemzőivel. Én inkább az utóbbi irányában folytatom vizsgálataimat.

3. Az IM eddigi kutatásairól

Az IM-rendszerek elterjedése és gyakori használata Magyarországon csak az utóbbi öt évben következett be. A velük kapcsolatos valódi kutatások, amelyek leírják ennek egyedi sajátosságait, még nem kezdődtek el. A Constantinovits (2009) által említett IM nyelvi jellemzői alátámasztják azt, hogy az IM nyelvezete is a virtuális környezethez/-ben adaptálódik, mert a szerző által említett nyelvi innovációk meggyeznek a számítógépes nyelvhasználatban már korábban is leírt nyelvhasználati, nyelvi jellemzőkkel. A gyors információcseréből adódóan tehát az IM-re épp úgy jellemző a rövidítések, mozaikszavak és emotikonok használata, a csökkentett nyelvi megszerkesztettség, a kevésbé gazdag szókincs¹, az elgépelések nagy száma, mint a csetre (Randall 2002).

Mindazonáltal az IM kontextusa diskurzussajátosságainak egyediségét leírni azért is problematikus, mert az IM korábban kialakult kontextuskörnyezete erősen meghatározza nyelvhasználati formájának fő vonalait és diskurzusjellemzőit.

Az IM-kutatások késésének fő oka (a technológiának a fejlettebb országokhoz képest késői elterjedése mellett) az, hogy a kutatóknak rendkívül nehéz magánbeszélgetésekhez hozzájutniuk. Az IM nyelvi és diskurzussajátosságainak feltárása és leírása tehát nagy kihívás a számítógépes kommunikációt kutató nyelvészek számára. Az angolszász szakirodalom leírásai is gyakran interjúztatás melletti IM-vizsgálatról számolnak be, ám ott e terület tudományos igényű vizsgálata már több mint egy évtizedre nyúlik vissza.

Az azonnali üzenetküldések kutatása két fő területre koncentrálhat: az egyik a magánszférát érintő, **kapcsolati beszélgetések** vizsgálata, a másik az IM munkahelyi használata a munkaszervezés megkönnyítésében, erre főleg az **információközpontú interakció** a jellemző. A kettő természetesen nem választható el élesen egymástól, mert munkaszervezés közben is előfordulnak magánjellegű információcserék, illetve kapcsolatfenntartó beszédtevékenységek, és a privát beszélgetésekbe is vegyülnek közös ügyintézés, munkaszervezés.

Nardi vizsgálatai e területre fókuszálnak. Munkahelyi IM-használatot tanulmányozott kollégájával, Bradnerrel (Nardi et al. 2000). Arra jutottak, hogy az IM-et főleg ra-

1 Hård af Segerstad (2002) a szinkronitás összetevőinek vizsgálatakor összehasonlította a különböző kommunikációs formák szókincsgazdagságát. A legszegényebbtől a leggazdagabbig a következő sorrend született: IM, beszéd, webchat, SMS, e-mail, hagyományos levél, egyéb fogalmazás.

pid információszerzésre használják a munkahelyi kommunikációban, meglehetősen informális nyelvi formában: gyors kérdésekre vagy valaminek a tisztázására, együttműködési, tervezési feladatok elvégzésére, összehangolására, gyors megbeszélések összehívására és nem mellesleg a barátokkal és a családokkal való kapcsolat fenntartására. A szerzők rávilágítottak arra is, hogy az IM-ezést nemcsak villámkommunikációra használják a munkahelyen, hanem arra is, hogy megbeszéljék rajta keresztül az információcsere majdani idejét, helyét és módját. Ezt az interakció kifejezésből kiindulva outerakciónak nevezték el: ami annak megbeszélése tehát, hogy a másik mikor érhető el, mikor lehet vele beszélni. (Meg kell jegyeznünk, hogy a munkahelyi IM-ezés kétoldalú dolog: az IM használata egyrészt elősegíti a gyors információcserevel a munkahelyi kommunikációt, másrészt a munka közbeni folyamatos IM-félbeszakítások lehetősége miatt akadályozza is.) A szerzők szerint az IM tág teret hagy arra, hogy közös megegyezés alapján döntsék el a felek, mikor kívánnak és tudnak a másikkal beszélni. (Meglátásom szerint ez igaz, de nem kizárólagosan az IM-re jellemző. Annak kvantitatív vizsgálatát, hogy ez mennyire jellemzőbb az IM-re, mint más kommunikációs módra, szinte kivitelezhetetlennek gondolom.) Azt is írják, hogy az IM újraértelmezi az alapvető kommunikációs aszimmetriát a „hívó” és a „hívott fél” között, azaz nagyobb teret hagy a hívott félnek annak eldöntésére, hogy akar-e, illetve mikor akar válaszolni, mint a személyes kommunikációnál, illetve a telefonálásnál. Ez a szabadság azonban az e-mail és a telefon stb. esetében is lehetséges véleményem szerint. A személyes beszélgetésben a kommunikáció elől való kitérés azonban valóban kellemetlenséget (akár arculatfenyegetést/arculatvesztést is) okozhat. Nardiék vizsgálatában mindenestre a válaszadók kevésbé drasztikusnak gondolták az IM-ben való kommunikációra kérés jelzését, mint a másik telefonálásal való megzavarását.

Egy másik, munkahelyi IM-ezésről készített kutatásban (Cho et al. 2005) azt találták, hogy az IM lehetőséget teremt a virtuális folyosói beszélgetésre, aminek informális volta elősegítette az azonos munkahelyen, de más osztályokon dolgozókkal való kapcsolat ápolását és jobbá tételét. Ugyanez a kapcsolati javulás azonban nem volt érezhető az azonos helyen dolgozóknál, akik egyébként is összefuthatnak a munkahelyükön, mégis IM-eztek egymással. Más munkahelyekkel, cégekkel való kapcsolat javítására, ápolására viszont az IM-ezés nem fejtett ki pozitív hatást, „csupán” csökkentette a kommunikációs korlátokat. Azt is kimutatták, hogy az IM-et a munkahelyen elsősorban a felülről lefelé történő kommunikációra használták, és kevésbé volt kétirányú ez a kommunikációs mód. Ebből a tanulmányból feltételezhetjük, hogy hasonló hatást fejt ki az otthoni IM-ezés azokban az esetekben, ha olyanokkal beszélgetünk, akikkel a mindennapokban nem találkozunk (azaz javíthatja a kommunikációt, jobbíthatja a viszonyt, ha nem ellentétes a cél – ilyenre is van példa az anyagomban), és feltehetően nem befolyásolja jelentősen azoknak a kapcsolatait, akik egyébként is találkoznak a mindennapokban.

Számunkra még jelentéssel bír Nardi (2005) egy másik munkája, ahol kifejti a kapcsolatmező (field of connection) fogalmát. Az IM-ezők napjában többször is ránéznek a számítógépükön arra, hogy ki van online a rendszerben, ki érhető el. Ez az elérhetőségi lehetőség közösségélményt, virtuális egy térben levést teremt. A tudat, hogy „más is dolgozik”, pozitív érzést nyújt. Esetünkben az, hogy valaki „ott van”, azaz a könnyű elérhetőség pusztán tudata keltheti ezt az érzést. Az IM-ezés ezen funkciójával kapcsolatos az, amikor virtuálisan fatikus tevékenységet végzünk egy beköszönéssel (*Szia, csak köszöntem, Jó reggelt!* további beszélgetés nélkül), vagy a kapcsolati tevékenységek közé tartozik az emotikonokkal is kifejezett ölelés, a viccelődés.

Munkámban magam is sok figyelmet szántam a kapcsolati tevékenységeknek, a kapcsolat felvételének és a búcsúzásnak, amelyek megvalósulása a példáimban az IM-ben a chattól eltérően szerveződik. (Vannak, akik a chatelést és az IM-ezést a több közös jegy miatt hasonlóknak gondolják.)

4. Módszer és eszköz

A szövegelemzésnél, mivel „élő” szöveggel dolgozom, a társalgáselemzés módszereit követem. Kutatásomban arra keresem a választ, hogy az IM-ezésnek vannak-e csak rá jellemző diskurzussajátosságai: megvizsgálom a beszélgetésszervező aktusok közül a kapcsolatfelvételi és a búcsúzási stratégiákat, leírom, hogy az én korpuszomban hogyan szerveződik a beszédjog megtartása az IM-ben. A társalgáselemzés módszere mellett teret hagyok a kvalitatív tartalomelemzés módszerének a megalapozott elmélet keretein belül (Glaser–Strauss 1967, Strauss 1987), és alkalmazom azt.

A nagy mennyiségű szövegelemzésnél már jól bevált szoftveremet használom, a MaxQDA programot. A program önálló szövegelemzésre nem képes, a kódolás jó része manuálisan történik, de automatizáltan lehet benne szövegelemeket keresni. Az olykor több tízezernyi, százezernyi kódolt szegmens/elem pontosan tárolódik, visszakereshető. A program logikai összefüggések feltárására nyújt lehetőséget, valamint hasznos mátrixtáblázata egy esetleges kvantitatív elemzés során SPSS-be transzportálható (lásd bővebben Juhász 2009).

5. A kutatás korpusza

A kutatás szövegkorpusza 15 beszélgető pártól származó 45 dialógust tartalmaz. A dialógusban részt vevők huszoneves fiatalok, főleg felsőoktatásban tanulók. A vizsgálati anyag spontán, a megfigyelői paradoxontól mentes dialógusokból áll, mert a szövegeket az IM-rendszerek archívumaiból kaptuk.² A szövegmennyiségre vonatkozóan elmondható, hogy 234 oldalnyi „szellős” szöveg, 200 000 karakter szóköz nélkül, 35 000 szó, 11 500 sor, 4977 elküldött szegmens, 2620 beszédlépés vagy forduló.

² Köszönöm tanítványomnak, Scheffer Józsefnek szorgalmas és kitartó anyaggyűjtését.

Egy sorban átlagosan 3 szó van³, 5-6 karakteres szavak, egy beszédlépés 1,9 elküldött szegmens, bejegyzés (egy kis ablakba beleírt, és az enter megnyomásával továbbított szövegmenyiség). Azaz, egy beszélő általában kétszegmensnyi szöveget küld el, mire átadja a szót a másiknak, vagy a másik átveszi azt. (A chatelésnél egy beszédlépés általában csak egy szegmens szokott lenni, mert mire elküldik a második enterleütés után az újabb szöveget, addigra már mások elküldték saját üzeneteiket [a polilogikusságából adódóan], így az azonos chatelőtől származó összetartozó üzenetek egymástól távol jelennek meg a szövegben.) A korpuszom szövegei átlagosan 44,5 percnyi hosszúságúak, de van benne 1 percnél rövidebb, és van 185 percnyi, azaz több mint háromórás szöveg is. A beszélgetések fele este és éjszaka történt, 39%-a pedig délután.

Felmerül a kérdés, ha a beszélgetés ilyen hosszúra nyúlik, akkor miért ezt a formáját választják a társalgásnak, miért nem a találkozást, különösen, ha egy városban laknak, vagy miért nem a telefonálást vagy videohívást, ahol ez a három óra a töredékére csökkenthető lenne. Többféle válasz adható erre. Az egyik lehetséges magyarázat az lehet, hogy eredetileg nem akartak ilyen hosszán beszélgetni, de ez a sajátos virtuális kommunikáció megteremti a **flow** vagy magyarul **áramlat** (Csikszentmihályi 1997) élményének lehetőségét. Az írásos beszélgetés örömeztet okoz (időt hagy a megfontolásra, úgy hogy mindez ötvöződik a spontaneitással). Belemerülnek a beszélgetés folyamába, torzul az időérzékelés, a tudatos kontroll, úgy foglalkoznak a másikkal a kommunikáció során, hogy közben önmaguk identitását, arcukat is folyamatosan konstruálják. Terestyéni (2006) is ebbe a kategóriába sorolja (az IM-mel gyakran együtt értelmezett) **élménykereső internethasználó** chatelését. Egy másik lehetséges magyarázat az lehet, hogy kihasználják a „láthatatlanságnak” és „hallhatatlanságnak” a számítógépes környezetből adódó korlátait, azaz csak verbálisan, az írott szövegekben kell arcukat megformálniuk, a nonverbális kommunikációikat pihentethetik (lehet pizsamában, fésületlenül és alkalmazkodás nélküli intonációval gépelni a mondanivalót). Így kovácsolnak előnyt a szegényes „médiagazdagságból” (lásd a bevezetőben). Mindezeket túl nem hagyhatjuk figyelmen kívül a kulturális és társadalmi szokást, ami szintén befolyásolja a médium megválasztásának a formáját (vö. Ngwenyama–Lee 1997).

Mielőtt rátérek a beszédszervezési elemek jellemzésére, szólok pár szót a felhasználók megjelenéséről. Az IM-ekben lehetőség van profil megadására is, azaz fénykép feltöltésére és némi bemutatkozásra, üzenetre. A felhasználók egymást az IM keresőrendszerén keresztül találhatják meg. Ez időnként problematikus, mert az IM-et használók gyakran nem a saját nevükön szerepelnek a rendszerben, hanem vagy csak a keresztnévükkel (például *máté*, *mónika*), becézett vagy más elváltoztatott formájával

3 Baron (2005) mérése szerint egy elküldött egység átlagosan 5,4 szóból áll, ami jóval közelebb van a Chafe és Danielewicz (1987: 13) által mért személyközi kommunikációhoz (6,2 szó), mint az írásbelihez (tudományos stílusban: 9,3 szó, informális levélnél: 8,4). Nagymértékű az egyszavas üzenetek száma, de vannak viszonylag hosszú szövegek is.

(*bullimre, Alexa szelleme*) vagy kitalált névvel (*Padme, Pantani, Nagy Játékos*). Az azonnali üzenetküldő rendszerekben való felhasználónév-választásról elmondható, hogy ebben is a számítógép mint médium sajátosságainak egymásra hatása figyelhető meg: a chaten, fórumokon, még a weblogokon is szokásos és elfogadott az anonimitás, itt viszont, ahol a felhasználó maga döntheti el, melyik ismerősét veszi fel a partnerlistába, különös, hogy mégis sokan álnévvel vannak jelen a rendszerben. A rendszer célja, hogy ismerősök társaloghassanak egymással, és megtalálhassák egymást egy keresőrendszer segítségével (mint a telefonkönyv), az álnév azonban korlátozza ezt a funkciót. Az anonimitás mögé bújt egyének maguk választhatják ki, hogy kiket vesznek fel a partnerlistájukba, maguk döntenek el, kiknek adják meg a „telefonszámukat”, azaz felhasználónevüket, így titkosítják „telefonszámukat” a rendszerben. Ez első lépésben egyensúlytalan helyzetet hoz létre a kiválaszthatók, megtalálhatók és a kiválasztók, keresők között. Másrésztől azonban annak az IM-ezőnek, aki kéri valakitől, hogy vegye fel a partnerlistájára, a kért személy letilthatja a listába való felvételét, illetve ottlétét bármikor törölheti. A kommunikációs kapcsolat tulajdonképpen létrejötté maga is többszörös hierarchiába ágyazott, ahogy a beszélgetéskezdeményezés elfogadásának, a társalgás fenntartásának és befejezésének módja is az, vagy az lehet. A következőkben rátérek az egymás partnerlistájában már megjelenők korpuszomban lévő beszélgetéskezdeményező stratégiáira.

6. Kapcsolatfelvételi/beszélgetéskezdeményező stratégiák

A kapcsolatfelvételi (pár)szekvenciánál hat különböző stratégiát találtam. Az elnevezéseim az analógiák miatt felidézik az offline stratégiákat, kontextust. (Mindent hagytam az eredetiben, mert adatközlőim nem azonosíthatók a felhasználónevük által.)

6.1. Virtuális találka

(20:03) Patrik:	<i>szia</i>
(20:03) Patrik:	<i>mizujs?</i>
(20:03) Patrik:	<i>már vártlak nagyon</i>
(20:04) <u>Mónika</u> :	<i>szio</i>
(20:04) <u>Mónika</u> :	<i>ebben a pillanatban értem haza</i>
(20:04) <u>Mónika</u> :	<i>hulla vagyok teljesen</i>
(20:05) Patrik:	<i>elhiszem</i>

A párbeszéd nagyon emlékeztet egy valós találkozás kezdetére, egészen Mónika köszönéséig, azaz a válaszszekvencia bevezetéséig. Csak innentől lenne értelmezhetetlen az „ebben a pillanatban értem haza”, ami egyúttal identifikálja a tényleges kontextust, azaz a különböző valós, de azonos virtuális térben lévő valós idejű találkozást.

6.2. Virtuális együttlakás (fluens kommunikáció)

a)

- (13:45) *Padme:* nyugodj meg
 (13:46) *Máté:* már az vagy, fél doboz cigi után
 (13:46) *Padme:* ajjj
 (13:46) *Padme:* nem ér ennyit
 (13:46) *Máté:* amikor beértünk berénybe, láttam egy csajt ünneplőben az utcán - gondoltam évszáró...
 (13:47) *Máté:* és igen, neki is az volt!...

b)

- (17:59) *Máté:* nem Böbének, hanem Mandulának nevezted el?
 (17:59) *Máté:* vagy miaz, Benő...
 (17:59) *Padme:* nem, mert másikat vettem
 (18:00) *Padme:* 5perc wiwen kép
 (18:00) *Máté:* áááááááááá

Egyik beszélgetéskezdeményezési szekvencia sem tűnik annak, ami. Mindkettő jóval inkább egy olyan beszélgetésrészlethez hasonlít, amelynek van közvetlen beszélgetéselőzménye. Ennek két magyarázata lehet: az egyik, hogy a beszélgetők folyamatosan online vannak, és ott folytatják, ahol korábban abba kellett hagyniuk, illetve hogy beszélgetés közben médiumot váltottak, esetlegesen telefonról IM-re. Ezt az általam virtuális együttlakásnak nevezett folyamatos online IM-en levést, „állandó” összekapcsoltságot hallgatóim is megerősítették. És ezt megerősítő interjú hangzott el a Vendég a háznál egyik márciusi adásában is, amikor is a tinédzser lány arról beszélt, hogy iskola után hazaérve megnézi, kik vannak fent az IM-en. Ha unalmas a társaság, felhívja egyik barátját, hogy jöjjön föl, hogy tudjanak beszélgetni, és sok időt töltenek ilyen folyamatos csevegéssel.

6.3. Rányítás, azaz in medias res

- (20:56) *Macskalámpás lány:* szia
 (20:56) *Macskalámpás lány:* mikor intézed az ingyenes cuccokat
 (20:57) *MÓNİKA:* szioo
 (20:57) *MÓNİKA:* elméletileg jövőhéten már minden meglesz
 (20:57) *MÓNİKA:* szerintem hétfőn még nem
 (21:22) *NAGY Játékos \$:* szia
 (21:22) *NAGY Játékos \$:* nah mien volt a munka?:É
 (21:22) *NAGY Játékos \$:* házid megcsináltad holnapra?
 (21:23) *MÓNİKA:* szioo
 (21:23) *MÓNİKA:* azt a horoszkóposat?

A fenti két példa arra a valós szituációra hasonlít, amikor valaki benyit a másikhoz, és a kommunikációra való alkalmasság iránti érdeklődés hiánya nélkül, a köszönés fogadása, illetve a második példában a kérdés válaszána, azaz a párszekvencia párjának megjelenése előtt belefog a mondanivalójába, illetve folytatja azt.

6.4. Bekopogás, azaz a kommunikációra való alkalmasság egyeztetése

(21:22) Szabirnya: Ráérsz?

(21:22) Padme: igen

Ez a példa alátámasztja az IM korábban említett azon használatát, hogy a hívó fél megegyezésem alapon, azaz mindkettőjük teljes jóváhagyásával szeretné a közös idejüket társalgásra vagy valaminek a megbeszélésére fordítani. Ez a kezdés sokkal inkább demokratikus jellegű, mint az előző, ami inkább alá-fölérendeltségi viszonyt sejtet(hetne). Ennek azonban sokkal több összetevője van, mint hogy annak kifejtésére vállalkozni mernék.

6.5. Virtuális telefonálás

(20:00) mónika: Szia

(20:01) Lego: szia

(20:01) mónika: Csak van vmi, amit nem kérdeztem meg, amikor beszélünk

Példa 2.

(16:20) Pantani: na hali szitu?

(16:20) Jenny: szia semmi haza értél?

(16:20) Pantani: én? :A inkább te..?

A fenti két példa leginkább a hagyományos telefonálás szokásos kezdetét idézi föl: köszönés – fogadása, kérdés-válasz. Az első kérdésben visszaül egy előző beszélgetésre, amelynek tisztázására indítja ezt a beszélgetést, a második pedig egy tipikus kapcsolattartó, érdeklődő, fatikus csevegés jelzésével indul.

6.6. Üzenethagyás – egyoldalú beszélgetéskezdeményezés

(12:35) PT: azért drága holnap is irhatnál smst ha nem vok fent msnen

(12:35) PT: légszi

(12:35) PT: csók

(12:35) PT: szia

(12:35) mónika bejelentkezett (Rejtve kapcsolódik)

VÉGE

Az IM „beszélgetésekre” tipikusan jellemző ez az üzenetrögzítős kommunikációs mód. Úgy tűnik, mintha a másik online lenne, de a számítógép technológiai sajátosságaiból adódóan „legálisan” válasz nélkül hagyhatók bizonyos üzenetek, mert a másik fél nem biztos, hogy a gép közelében tartózkodik, illetve ezt akarja elhitetni vagy elfogadtatni a másikkal. Másrésztől IM-rendszerekbe úgy is bekapcsolódhat a felhasználó, hogy őt nem látják aktívnek a rendszerben, de ő azokat, akik „láthatóak”, látja. Így kiválaszthatja, hogy csak akkor jelenik meg a színen, amikor olyan valaki lép be a virtuális térbe, akivel beszélgetni akar. Rendkívül érdekes egyébként elképzelni ezeket a virtuális tereket, mivel mindenki másokkal van egy térben az IM-rendszerében: azaz mindenki a saját partnereivel van csak egy térben. A virtuális tér felosztottsága az IM esetében tehát teljesen eltérő a chateléstől.

A fenti kapcsolatfelvételi stratégiák kevésbé jellemzőek a chatszobák beszélgetéskedeményezési szokásaira. A chatszobába való belépés, megjelenés sokkal inkább az offline társaságba megérkező új ember illemtanát követi, miszerint a belépő köszön a többieknek, majd azok fogadják a köszönését. Itt az IM-ben a köszönés gyakran el is marad, mert a folyamatos kapcsolatban levés, az online való jelenlét jelzése azt jelenti, hogy bármikor beszélhetünk, folytathatjuk az előző beszélgetésünket: „itt vagyok, készen állok”. A köszönés elmaradása többnyire azokban az esetekben következhet be, amikor szoros, mindennapi kapcsolat van a beszélgetők között. A folyamatos összekapcsoltság és kommunikációra való alkalmasság viszont egyértelműen cáfolja azt a sokak által hangoztatott megállapítást, miszerint a mai fiatalok nem beszélgetnek egymással, csak a számítógép előtt ülnek. A mindennapi tevékenységek sokféleségében való részvétel multilokális megjelenést kíván a ma emberétől, így pótolják a közös valós együttlevések hiányát a folyamatos összekapcsoltság lehetőségével.

7. Búcsúzási stratégiák

Az alábbiakban példákat mutatok be arra, hogy az IM-ben milyen jelentőségű a kapcsolat megerősítésének, a viszony további fenntartásának a jelzése a búcsúzási stratégiákban. A chatben jellemzően egy-egy mondattal jelzik a csevegőszobából való kilépést, a beszélgetés befejezését: *na, én mentem, sziasztok, vagy nekem mennem kell, sziasztok, vagy lépek stb.*

Mindez az IM-ben jóval inkább emlékeztet egy valós baráti találkozás búcsúzási elemeire. Többször kezdeményezik/kezdeményezhetik a búcsúzást, mire véglegesen elköszönnek, illetve a búcsúzkodás több szekvencián keresztül történik. Baron (2005) ezzel kapcsolatos egyik megállapítása az, hogy a nők hosszabbra nyújtották a búcsúzkodást, azaz több üzeneten át búcsúzkodtak, tovább is tartott nekik, mint a férfiaknak. Én a nemeket most nem vettem össze, de a közeljövőben ezt is megnézem a korpuszomban.

- (22:22) Mónika: na most megyek heti hetest nézni
- (22:22) Mónika: pussz
- (22:22) Mónika: szio
- (22:22) Mónika: jóéjt
- (22:22) Macskalámpás lán: bazz holnap másfél óráé kell bemenni.:S:S nme
hiszem el.:S
- (22:22) Macskalámpás lán: okok
- (22:22) Mónika: jaja
- (22:22) Macskalámpás lán: jó tvzést
- (22:22) Macskalámpás lán: jó8
- (22:22) Macskalámpás lán: szia
- (22:22) Macskalámpás lán: pusy
- (22:22) Mónika: tiszta hülyék, h nem másik napra tették
- (22:22) Mónika: na szio
-
- (22:21) Mónika: de most lefekszem
- (22:21) Mónika: mert a holnapi nap... az nagyon durva lesz
- (22:21) Mónika: jóéjt
- (22:21) Mónika: szio
- (22:21) Patrik: megadod a számod?
- (22:21) Patrik: mert a tiéd sincs meg
- (22:21) Patrik: :(
- (22:22) Patrik: vagy csörögj rám
- (22:22) Mónika: majd én kereslek
- (22:22) Mónika: :P
- (22:22) Mónika: nyugi nem felejtelek el
- (22:22) Mónika: na jóéjt
- (22:22) Patrik: okok
- (22:22) Patrik: :P
- (22:22) Patrik: én se
- (22:23) Patrik: nem akarlak
- (22:23) Patrik: :P
- (22:23) Patrik: jó éjt
- (22:23) Patrik: csók
- (22:23) Patrik: szia

8. Beszédjog megtartása

Végül a beszédjog-megtartási stratégiákat veszem számba. Ezt eddig még csak élő-beszéd elemzésénél láttam (Schegloff 2000, Batár 2007), de itt is érdemesnek tartottam megfigyelni, mert a technológia sajátosságaiból adódóan nem lehetségesek a

„valódi” közbevágások, azaz az egyszerre hangzó beszéddel nem lehet (meg)zavarni a másikat, illetve átvenni a szót. Mégis szükséges lehet annak jelzése, hogy a hallgató most ne üzenjen semmit, várja meg, amíg a mondanivaló végére ér az éppen író fél, és utána reagáljon.

8.1. Beszédjog megtartása szintaktikai/szemantikai/stratégiai egységek határán explicitált előre jelzéssel

(22:09) *Μόνηκα:* *mert fáradt voltam ez az egyik*
 (22:10) *Μόνηκα:* *a másik, h nem volt túl jó kedvem*

Ebben a példában tehát a „beszélő” kommunikátor előre jelezte, hogy még folytatni fogja mondanivalóját.

8.2. Befejezetlen megnyilatkozások, „intonációs” befejezetlenség

(22:11) *Μόνηκα:* *értem*
 (22:11) *Μόνηκα:* *hát én mindenre gondoltam már*
 (22:11) *Μόνηκα:* *csak erre nem*
 (22:11) *Patrik:* *de haragszol rám?*

8.3. Befejezetlen stratégia: homlokzatóvási igény elvárása/kielégítése

(22:21) *Μόνηκα:* *vagy csütörtökön írok*
 (22:21) *Μόνηκα:* *de most lefekszem*
 (22:21) *Μόνηκα:* *mert a holnapi nap... az nagyon durva lesz*
 (22:21) *Μόνηκα:* *jóéjt*
 (22:21) *Μόνηκα:* *szio*
 (22:21) *Patrik:* *megadod a számod?*

8.4. Vesszővel vagy egyéb központozással jelölik a mondanivaló befejezetlenségét

(22:29) *Pantani:* *miel nem űzöm olyan magas szinten de szeretem és hát zsebpénz is jár érte,*
 (22:29) *Pantani:* *így aztán kötelező is*

8.5. Enter vessző helyett

Az IM-rendszerekben sokszor látható, hogy az elküldött bejegyzés után folytatja-e a mondanivalóját az előző beszélő: üzenet (*XY éppen gépel*) jelenhet meg a képernyőn,

vagy egy piktogram, ahol a kézben a toll folyamatosan mozog. Ilyenkor gyakori, hogy a vessző vagy egyéb befejezetlenséget jelölő központosítás helyett entert nyomnak, és a gép jelzi a szótartási igényt.

(22:03) Máté: *akkor inkább a kettővel hamarabbival gyere az átszállások miatt*

(22:03) Máté: *de én annak is örülök, ha a 10:18-sal jössz*

9. Összegzés

Az IM diskurzussajátosságainak föltárása, az ezekről folyó tényleges kutatások nagy száma még egy ideig várat magára, mert egyrészt ilyen üzenetekhez nagyon nehéz hozzáférni a privátszféra intimitása miatt, másrészt a kutatók saját IM-naplói is egy viszonylag szűk kör IM-diskurzusainak a leírásába nyújthatnak betekintést. Jelen munkámban kísérletet tettem a 45 beszélgetésből álló korpuszomban lévő beszélgetésindítási, -befejezési és beszédjog-megtartási stratégiák körvonalazására, annak egyedi sajátosságainak felvázolására. Bemutattam, hogy a chat és az IM számos ponton eltér egymástól, aminek talán elsődleges oka az, hogy az IM-ben az offline életben is ismerősök, barátok beszélgetnek egymással, tartják fenn kapcsolataikat, míg a chatelés kapcsolatok kialakításáról, az ismerkedésről szól. Rávilágítottam arra, hogy míg a chatelésnél a megjelenés észrevételezése a fontosabb beszélgetésszervező elem, addig az IM-nél a búcsúzkodás, azaz a kapcsolat további fenntartásáról való biztosítás a lényegesebb jellemző. A chat prototipikusan polilogikus és az IM prototipikusan dialogikus jellegéből adódóan a beszédjog-megtartási stratégiák is különböznek. Míg az IM-ben jelzik, hogy a beszélő a szekvencia elküldése után is folytatni akarja a mondanivalóját, addig a chatben ez valószínűleg másképp történik, mert a második szekvencia gépelési idejét a chatben azok nem várják meg, akiket nem érdekel a beszélgetésnek az a vonala, így a chatben az összefüggő szekvenciák nagyon távol esnek egymástól (vö. Juhász 2010). A chatben ugyan elvileg mindenki beszél mindenkivel, mégis prototipikusan az a jellemző, hogy egyszerre mindenki mással beszélget. Az IM-nél ez a figyelem többnyire nem megosztott, nem beszélnek bele mások a beszélgetésbe, így a beszédjog átadása kivártható, és az annak megtartására való igény különböző formákban kifejezhető. A chat beszédjog-megtartási stratégiái további vizsgálatokra szorulnak.

Irodalom

- Batár Levente 2007. Nyelvi viselkedésminták egy beszélgetős műsorban. In Gecső Tamás–Sárdi Csilla (szerk.): *Nyelvelmélet – nyelvhasználat*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 23–29.
- Baron, N. S. 2005. Discourse Structures in Instant Messaging: The Case of Utterance Breaks. In Herring, S. C. (ed.): *Computer-Mediated Conversation*. Cresskill, NJ: Hampton Press.

- <http://www.american.edu/tesol/Baron-Summer%2005%20version.pdf>. (letöltve: 2006. 10. 12.)
- Chafe, W.–Danielewicz, J. 1987. Properties of Spoken and Written Language. In Horowitz, R.–Samuels, S. J. (eds.): *Comprehending Oral and Written Language*. San Diego: Academic Press. 83–113.
- Cho, H. K.–Trier, M.–Kim, E. 2005. The use of instant messaging in working relationship development: A case study. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 10. 4. <http://jcmc.indiana.edu/vol10/issue4/cho.html>. (letöltve: 2010. 08. 21.)
- Constantinovits Milán 2009. Az instant üzenetküldők nyelvezetéről. *e-nyelv.hu*. 2009. 09. 29. <http://e-nyelvmagazin.hu/2009/09/29/az-instant-uzenetkuldok-nyelvezeterol/> (letöltve: 2010. 08. 21.)
- Csikszentmihályi Mihály 1997. *Az áramlat a tökéletes élmény pszichológiája*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Glaser, B. G.–Strauss, A. L. 1967. *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Chicago: Aldine Publishing Company.
- Grinter, R.–Palen, L. 2002. Instant Messaging in Teen Life. Elhangzott: *ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work (CSCW '02)*, New Orleans, LA, November 16–20. <http://www.cc.gatech.edu/~beki/c21.pdf>. (letöltve: 2006. 07. 10.)
- Hård af Segerstad, Y. 2002. *Use and adaptation of written language to the conditions of computer-mediated communication*. (Doctoral dissertation) http://www.ling.gu.se/~ylvah/dokument/concluding_chapter.pdf. (letöltve: 2006. 08. 09.)
- Huszár Ágnes 1994. Az együttérzés beszédaktusai. *Studia Nova* 1. 99–109.
- Isaacs, E.–Walendowski, A.–Whittaker, S.–Schiano, D. J.–Kamm, C. 2002. The character, functions, and styles of instant messaging in the workplace. Elhangzott: *ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work (CSCW '02)*, New Orleans, LA. New York: ACM Press. <http://dis.shef.ac.uk/stevewhittaker/IM-CSCW02-final.pdf>. (letöltve: 2006. 08. 10.)
- Juhász Valéria 2009. A MaxQDA szövegelemző szoftver. In Nádor Orsolya (szerk.): *A magyar nyelv mint európai világnyelv. MANYE XVIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus 2008*. Budapest: MANYE–Balassi Intézet. CD-melléklet.
- Juhász Valéria 2010. Az azonnali üzenetküldések diskurzusszerveződésének sajátosságai. Elhangzott: *XII. Dunaújvárosi Nemzetközi Alkalmazott Nyelvészeti és Kommunikációs Konferencia*. Dunaújvárosi Főiskola Nyelvi Intézet, Déri János Kommunikációs Intézet. Dunaújváros, 2010. március 10–12. (Megjelenés alatt)
- Lenhart, A.–Rainie, L.–Lewis, O. 2001. Teenage life online: The rise of the instant-message generation and the Internet's impact on friendships and family relationships. Elhangzott: *Pew Internet & American Life Project*. Retrieved July 1, 2005, http://www.pewinternet.org/pdfs/PIP_Teens_Report.pdf. (letöltve: 2006. 08. 10.)
- Nardi, B. A. 2005. Beyond Bandwidth: Dimensions of Connection in Interpersonal Communication. *Computer Supported Cooperative Work*. 14. 91–130.
- Nardi, B. A.–Whittaker, S.–Bradner, E. 2000. Interaction and Outeraction: Instant Messaging in Action. In Kellogg, W. A.–Whittaker, S. (eds.): *Computer Supported Cooperative Work. Proceedings of the 2000 ACM conference on Computer supported cooperative work*. Philadelphia, Pennsylvania, United States http://darrouzet-nardi.net/bonnie/pdf/Nardi_outeraction.pdf. (letöltve: 2010. 08. 21.)

- Ngwenyama, O. K.–Lee, A. S. 1997. Communication richness in electronic mail: Critical social theory and the contextuality of meaning. *MIS Quarterly*. 21. 2. 145–167.
- Randall, N. 2002. Lingo online: a report on the language of the keyboard generation. <http://arts.uwaterloo.ca/~nrandall/LingoOnline-finalreport.pdf>. (letöltve: 2006. 08. 19.)
- Schegloff, E. A. 2000. Overlapping talk and the organization of turn-taking for conversation. *Language in Society*. 29. 1–64.
- Shiano, D. J. et al. 2002. Teen use of messaging media. Elhangzott: *ACM Conference on Human Factors in Computing Systems (CHI '02)*, Minneapolis, MN. New York: ACM Press. <http://jeremy.ginsbergs.org/projects/teentalk/chi-submitted.pdf>. (letöltve: 2006. 07. 10.)
- Shiu, E.–Lenhart, A. 2004. How Americans use instant messaging. Elhangzott: *Pew Internet & American Life Project*. Retrieved July 1, 2005, http://www.pewinternet.org/pdfs/PIP_Instantmessage_Report.pdf. (letöltve: 2006. 07. 10.)
- Strauss, A. L. 1987. *Qualitative Analysis for Social Scientists*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Terestyéni Tamás 2006. *Kommunikációelmélet a testbeszédtől az internetig*. Budapest: AKTI Typotex.
- Walther, J. B. 1992. Interpersonal Effects in Computer-Mediated Interaction. *Communicational Research*. 19. 1. 52–90.

About the Instant Messaging systems and discourse peculiarities of messaging habits

My paper examines the use of application and discourse strategies of Instant Messaging (IM) systems. The language features of IM were mentioned together with the language features of chat in earlier studies. Based on 45 IM dialogues I will try to show how the components of computer mediated communication features appear uniquely in this communication context. I seek the answer how the adequately chosen communication channel, namely the IM influences the language structure and the utterances of the communicators. I analyse meeting (contact making), farewell and floor holding strategies.